Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta
Esityslista nro 6

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta

Kokouskutsu ja esityslista

Aika 10.06.2026 16:00 -

Paikka Mukkulan kartano, kokoustalo Kavaljeeri, Niemenkatu 30

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto
Kutsutut	Bruneau Milla	puheenjohtaja	
	Sairomaa Tomi	varapuheenjohtaja	
	Ruuska Milla	jäsen	
	Säteri Sanna	jäsen	
	Backman Jani	varajäsen	
	Rive Sami	jäsen	
	Salakka Helena	jäsen	
	Korhonen Seppo	jäsen	
	Pikkarainen Harri	jäsen	
	Elomaa Ville-Veikko	jäsen	
	Arvaja Pertti	jäsen	
	Laavi Elina	elinvoimajohtaja, esittelijä	
	Eskonsipo-Bradshaw Henna	kaupunkikulttuurijohtaja	
	Tuominen Taisto	työllisyysjohtaja	
	Särkijärvi Johanna	vs.kasvupalvelujohtaja	
	Päivä Katja	henkilöstön edustaja	
	Häkkinen Ida	nuorisovaltuuston edustaja	
	Nordberg Pia	valmistelusihteeri, pöytäkirjanpitäjä	
	Helin Tuomas	kaavoitusarkkitehti	asiantuntijaesittely klo 16.05 Kisapuisto, teams etäyhteyden välityksellä
	Kaddash Maria	hallituksen puheenjohtaja, NDH Group	asiantuntijaesittely klo 16.25 toiminta ja tulevat suunnitelmat Mukkulan kartanon osalta
	Setälä Maria Maijastina	kehityspäällikkö	asiantuntijaesittely klo 16.40 IWL- ja TOTTA!-hankkeiden ajankohtaiset

	Nimi	Tehtävä	Lisätieto

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta
Esityslista nro 6

Lahti 4.6.2026

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunnan puheenjohtaja

Käsiteltävät asiat

§	Otsikko	Sivu
76	Laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
77	Pöytäkirjan tarkastajat	5
78	Nuorisovaltuuston edustaja ja varaedustaja elinvoima- ja hyvinvointilautakunnassavuonna 2026	6
79	Valtuustoaloite: Perustulokokeilu Lahden työllisyysalueelle	8
80	Valtuustoaloite: Painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen Lahden lukioissa	16
81	SIIRTO-hankkeen käynnistäminen	27
82	IWL- ja TOTTA!-hankkeiden ajankohtaiset	32
83	Lähetekeskustelu työllisyyspalvelujen vuosiavustuksista välityömarkkinatoimijoille	34
84	Lausunto: Työllisyyspoliittinen tuki yhdistyksille ja säätiöille	38
85	Liikuntapalveluiden vuosiavustusten 2026 täydentäminen	41
86	Tiedoksi merkittävät asiat	45
87	Muut asiat	46

76
Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja toteaa kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

77

Pöytäkirjan tarkastajat

Puheenjohtajan ehdotuksesta tämän pöytäkirjan tarkastajiksi valitaan jäsenet Sanna Säteri ja Ville-Veikko Elomaa.

78
Nuorisovaltuuston edustaja ja varaedustaja elinvoima- ja hyvinvointilautakunnassa vuonna 2026

5021/00.00.01.10/2025

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

valmistelusihteeri Pia Nordberg, p. 050 383 6501

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta merkitsee tiedoksi, että 21.5.2026 alkaen lautakunnan nuorisovaltuuston edustajana vuonna 2026 toimii Ida Häkkinen ja hänen varaedustajanaan Linnea Lustig.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Kaupunginhallitus päätti 8.12.2025/§ 369 asettaa nuorisovaltuuston vuodeksi 2026.

Hallintosäännön 17 §:n nojalla muiden kuin 17 §:ssä mainittujen läsnäolosta ja puheoikeudesta kaupungin toimielimissä päättää asianomainen toimielin.

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta on kokouksessaan 12.8.2025/§ 3 myöntänyt Lahden nuorisovaltuuston keskuudestaan valitsemalle edustajalle läsnäolo- ja

puheoikeuden kokouksissaan ei-salaisten asioiden osalta lautakunnan toimikauden ajaksi.

Nuorisovaltuuston edustaja elinvoima- ja hyvinvointilautakunnassa on ollut Ida Häkkinen ja varaedustaja Mona Parviainen.

Nuorisovaltuuston henkilömuutosten vuoksi nuorisovaltuusto on valinnut kokouksessaan 21.5.2026 elinvoima- ja hyvinvointilautakuntaan varaedustajaksi Linnea Lustigin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: Lahden nuorisovaltuusto, edustajat, ao. palveluyksiköt, Luettelot

79
Valtuustoaloite: Perustulokokeilu Lahden työllisyysalueelle

1631/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

työllisyysjohtaja Taisto Tuominen, puh. 044 482 6976

yksikön päällikkö Maarit Ahomäki, puh. 044 483 0087

yksikön päällikkö Kirsi Burke, puh. 044 483 0231

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä ym. allekirjoittajat 16.3.2026 jättivät valtuustoaloitteen perustulokokeilusta Lahden työllisyysalueelle.

”Lahden työllisyystilanne on hälyttävä, eikä vanhat keinot pure. Lahti on alueena sopiva strukturoidulle perustulokokeilulle, jolla selvitetään perustulon vaikutusta eri ikäisille ja erilaisia ammattiryhmiä edustavien työttömien työnhakijoiden kohdalla. Perustulokokeilussa tutkittaisiin verrokkiryhmän avulla perustulon vaikutusta

yksilön hyvinvointiin, työllisyyteen, tuloihin, yhteiskunnalle tuottamaan panokseen ja yritystoiminnan kasvuun.

Nykyinen työttömyysturvamalli ei aktivoi työttömiä toivotulla tavalla, vaan passivoi epätyypillistä työstä ja yrittäjyydestä työllistyviä, kun etuuden epäämistä pelätään. Perustulo mahdollistaisi erityisesti tälle ryhmälle aktiivisen työnhaun. Nykyinen työttömyysturvalaki ja sen tiukka tulkinta luovat esteitä työttömän työnhakijan työllistymiselle yhdistämällä yritystoimintaa ja palkkatyötä. Laki ja sen tulkinta saattavat jopa pakottaa lopettamaan orastavan yritystoiminnan palkkatyön päättyessä. Perustulokokeilulla voitaisiin selvittää, parantaisiko perustulo työllistymisen ja taloudellisen toimeliaisuuden lisääntymistä kontrolliin perustuvaa työttömyysturvamallia paremmin.

Me allekirjoittaneet ehdotamme, että Lahden kaupunki edistäisi kokeilulakia, joka mahdollistaisi esimerkiksi kolmivuotisen perustulokokeilun, josta tehtäisiin huolellinen arviointi verrokkiryhmän avulla.

Lähteitä ja luettavaa:

Suomen perustulokokeilun arviointi, Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2020:15 [https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/items/7127f99c-1452-4ba0-aa855963ed082fca]

Irlannin taiteilijoiden perustulokokeilun arvioinnit: https://www.gov.ie/en/department-of-culture-communications-and-sport/publications/basic-income-for-the-arts-pilot-scheme-reports/

Skotlannin selvitys perustulomalleista: https://whatworksscotland.ac.uk/wp-content/uploads/2018/10/WhatWorksScotlandBasicIncomeScopingReview1210FINAL.pdf

Vastaus valtuustoaloitteeseen:

Vastausluonnos on lähetetty valtuustoaloitteen tekijöille sähköpostilla 28.5.2026.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Lahden työllisyysalueella tulisi selvittää ja mahdollisesti käynnistää alueellinen perustulokokeilu työllisyyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

Aloitteen tavoitteita ja toteuttamiskelpoisuutta on arvioitu suhteessa käytettävissä olevaan tutkimusnäyttöön, kansallisiin ja kansainvälisiin kokeilukokemuksiin sekä Lahden työllisyysalueen työllisyystilanteeseen ja käytössä oleviin työllisyyspalveluihin.

Kansalliset ja kansainväliset kokemukset perustulokokeiluista

Perustulo herättää ymmärrettävästi paljon kiinnostusta. Ajatus taloudellisesta turvasta, joka antaa ihmiselle tilaa rakentaa omaa polkuaan työhön ja osallisuuteen, on inhimillisesti vahva ja poliittisesti houkutteleva.

Meillä on olemassa vahva tietopohja perustulon vaikutuksista aiempien kokeilujen tuloksissa. Suomessa toteutettiin vuosina 2017–2018 valtakunnallinen perustulokokeilu, jota on arvioitu laajasti ja riippumattomasti. Kokeilun keskeinen johtopäätös oli, että perustulolla ei ollut merkittäviä työllisyyttä parantavia vaikutuksia kokeiluryhmätasolla. Sen sijaan kokeilulla havaittiin selvästi myönteisiä vaikutuksia osallistujien psyykkiseen hyvinvointiin, koettuun taloudelliseen turvallisuuteen, luottamukseen viranomaisiin sekä koettuun byrokratiaan.

Sosiaalipolitiikan professori Olli Kangas on tutkimuksissaan avannut kokeilun tuloksia. Suomen kokeilu osoitti joitakin työllisyysvaikutuksia, jotka eivät tosin olleet kokonaisuudessaan tilastollisesti merkittäviä. Vaikutukset olivat suurempia toisena kokeiluvuotena, jolloin Juha Sipilän hallituksen aktiivimalli oli voimassa. Aktiivimallin katsottiin vaikuttaneen tuloksiin, koska ennen aktiivimallin voimaantuloa, eli ensimmäisenä kokeiluvuonna, työllisyysvaikutusta ei koeryhmällä havaittu. Kokeilun perusteella työllistymiskannustimien parantaminen,

vastikkeettomuus ja byrokratian purkamin en näyttäisi olevan hyvin rajallisesti toimiva keino työllisyyden edistämiseen.

Kansainvälisissä perustulokokeiluissa työllisyysvaikutukset ovat jääneet kokonaisuutena vähäisiksi, pääosin neutraaleiksi tai paikoin lievästi myönteisiksi. Lähimpänä Suomen kokeilua ovat olleet Kanadassa 1970-luvulla ja Alankomaissa lähes Suomen kokeilun kanssa yhtä aikaa toteutetut kokeilut.

Kanadassa 1970 luvulla toteutetussa Manitoban Mincome kokeilussa vastikkeeton tai heikosti ehtosidonnainen tulotuki ei lisännyt merkittävästi työttömyyttä tai työllisyyttä. Työnteon määrä väheni vähäisesti ja muutokset liittyivät pääosin väliaikaisiin elämäntilanteisiin, kuten lastenhoitoon ja opintoihin.

Alankomaiden kunnallisissa kokeiluissa sosiaaliturvan ehtojen keventämisellä ei saavutettu merkittäviä työllisyyden lisäyksiä, mutta myöskään kielteisiä vaikutuksia työllistymiseen ei havaittu. Joissakin ryhmissä havaittiin lieviä myönteisiä vaikutuksia työmarkkinoille hakeutumiseen silloin, kun etuuksien ja ansiotulojen yhteensovittamista joustavoitettiin.

Suomen kokeiluun liittyvän tutkimustiedon ja kansainvälisen tutkimuskirjallisuuden perusteella perustulo ei yksin ratkaise työmarkkinoiden rakenteellisia haasteita, kuten osaamisvajeita tai työn ja tekijöiden kohtaanto-ongelmia, jotka Lahdessakin ovat työttömyyden perustekijöitä.

Tausta ja perusteet

Valtuustoaloitteessa on esitetty, että Lahden kaupungin tulisi edistää alueellista perustulokokeilua. Aloitetta on arvioitu kokonaisuutena lainsäädännön, kuntien toimivallan, perustuslain asettamien reunaehtojen sekä kaupungin taloudellisen ja toiminnallisen vastuun näkökulmasta.

Sosiaaliturvan etuusjärjestelmä, mukaan lukien perustuloa vastaavat etuudet, kuuluu valtakunnallisen lainsäädännön piiriin. Kunnalla ei ole toimivaltaa luoda tai

muuttaa sosiaaliturvaetuuksia itsenäisesti. Alueellinen perustulokokeilu edellyttäisi erillistä kokeilulakia, poikkeuksia voimassa olevaan sosiaaliturvalainsäädäntöön, perustuslakivaliokunnan käsittelyä sekä valtion rahoituspäätöksiä. Lisäksi alueellinen rajaus herättää merkittäviä perusoikeudellisia kysymyksiä, erityisesti perustuslain yhdenvertaisuussäännöksen näkökulmasta.

Vaikka hallitusohjelmakirjaus ei ole muodollinen oikeudellinen edellytys lainsäädäntötyölle, käytännössä näin laajaa ja perusoikeuksien kannalta herkkää sosiaaliturvakokeilua ei ole realistista käynnistää ilman valtioneuvoston selkeää poliittista sitoutumista. Hallitusohjelma ohjaa sosiaali- ja työllisyyspoliittista lainsäädäntöä, rahoitusta ja virkamiesvalmistelua, ja vastaavan kokeilun käynnistäminen ilman ohjelmatason linjausta olisi poikkeuksellista ja poliittisesti riskialtista.

Aiemmista perustulokokeiluista saatu tutkimusnäyttö osoittaa, että perustulolla on ollut myönteisiä hyvinvointivaikutuksia, mutta sen työllisyysvaikutukset ovat jääneet vähäisiksi. Kokeilu ei ole merkittävästi lyhentänyt työttömyyden kestoa tai vähentänyt pitkäaikaistyöttömyyttä. Lahden kaupungin näkökulmasta tämä on merkittävää, sillä kaupungilla on jo ennestään huomattava vastuu työttömyydestä aiheutuvista kustannuksista. Alueellinen perustulokokeilu toisi kaupungille uusia taloudellisia riskejä ilman riittävää näyttöä kustannuksia hillitsevistä vaikutuksista. Aloite ei olisi toteutettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa.

Edellä esitetyn perusteella arvioidaan, että alueellista perustulokokeilua ei ole realistista käynnistää Lahden kaupungin aloitteesta nykyisessä tilanteessa. Kaupungilla ei ole toimivaltaa toteuttaa kokeilua itsenäisesti, eikä kokeilua voida käytännössä edistää toteutusvaiheeseen ilman hallitusohjelmatasoista linjausta ja valtioneuvoston sitoutumista. Tämän takia erillistä vaikutusten ennakkoarviointia ei ole toteutettu. Tarkoituksenmukaisempaa on hyödyntää perustulokokeiluista saatuja oppeja työllisyyspalvelujen ja kohdennettujen, määräaikaisten tukimallien

kehittämisessä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa sekä seurata ja tarvittaessa osallistua tulevaan valtakunnalliseen keskusteluun ja valmisteluun.

Arvio alueellisesta perustulokokeilusta Lahden työllisyysalueella

Edellä kuvattuun kansalliseen ja kansainväliseen näyttöön perustuen valtuustoaloitteessa esitetty alueellinen perustulokokeilu ei sellaisenaan olisi vaikuttavin keino työllisyyden edistämiseksi Lahden seudulla, eikä hallinnollisesti tai taloudellisesti tarkoituksenmukainen ilman valtakunnallista lainsäädäntö- ja rahoituskehystä. Tutkimusten perusteella työttömyyden ja heikon työmarkkina-aseman taustalla olevat haasteet liittyvät useimmiten osaamiseen, työkykyyn, terveydellisiin tekijöihin sekä työmarkkinoiden rakenteisiin, eivät ensisijaisesti etuusjärjestelmän muotoon.

Aiemman tutkimusnäytön perusteella alueellinen perustulokokeilu ei todennäköisesti lyhennä työttömyyden kestoa tai vähennä pitkäaikaistyöttömyyttä siinä määrin, että se pienentäisi Lahden kaupungin työttömyysturvan rahoitusvastuuta, vaan se voisi jopa lisätä kaupungin kokonaiskustannuksia uuden etuusmenon tullessa nykyisten työttömyydestä aiheutuvien kustannusten päälle.

Lahden työttömyys on luonteeltaan pääosin rakenteellista ja painottuu pitkäaikaistyöttömiin, ikääntyneisiin, vailla ammatillista tutkintoa oleviin sekä työkykyhaasteita kokeviin ryhmiin, joiden työllistymisen esteet liittyvät ensisijaisesti osaamiseen, työkykyyn ja työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmiin, eikä etuusjärjestelmän kannustimiin tai hallinnollisiin prosesseihin. Aiempi tutkimusnäyttö osoittaa, että perustulokokeilu ei ole merkittävästi lisännyt työllistymiseen tähtäävää aktiivisuutta juuri näissä ryhmissä, eikä vähentänyt pitkäaikaistyöttömyyttä, minkä vuoksi alueellinen perustulokokeilu kohdistuisi Lahdessa työttömyyden rakenteelliseen ytimeen nähden väärään ongelmaan, eikä tarjoaisi vaikuttavaa ratkaisua kaupungin keskeisiin työllisyys- ja kustannushaasteisiin.

Lahden kaupungin työttömyysturvan rahoitusvastuu kohdistuu selvästi pitkittyneeseen ja rakenteelliseen työttömyyteen, mikä ilmenee rahoituksen jakaumasta: työmarkkinatuen osuus on 22,0 milj. euroa eli 88,4 % kaikista kaupungin rahoittamista työttömyysturvamenoista (yhteensä 24,9 milj. euroa). Peruspäivärahan osuus on vain 0,7 milj. euroa (2,9 %) ja ansiopäivärahan perusosan osuus 2,2 milj. euroa (8,8 %). Rahoitusrakenne osoittaa, että kustannuspaine syntyy pääosin henkilöistä, joiden työttömyys on pitkäkestoista ja jotka eivät ole työmarkkinoiden piirissä ansiosidonnaisen turvan kautta. Kaupungin taloudellinen riski liittyy ensisijaisesti pitkäaikaistyöttömyyden määrään ja kestoon, joihin alueellisella perustulokokeilulla ei aiemman tutkimusnäytön perusteella ole ollut riittävää vaikuttavuutta.

Alueellinen perustulokokeilu todennäköisesti vahvistaisi kokeiluun osallistuvien subjektiivista osallisuuden, turvallisuuden ja toimijuuden kokemusta parantamalla taloudellista ennakoitavuutta ja vähentämällä arjen epävarmuutta, mikä voi lisätä osallistumista vapaaehtoistoimintaan, yhteisölliseen toimintaan ja oman elämäntilanteen hallintaan; Lahden työttömyyden rakenteen näkökulmasta tällainen osallisuus kuitenkin kanavoituu pääosin työmarkkinoiden ulkopuoliseen osallistumiseen, eikä tutkimusnäyttö tue oletusta siitä, että perustulo lisäisi merkittävästi työmarkkinaosallisuutta tai työllistymiseen johtavaa aktiivisuutta, minkä vuoksi osallisuusvaikutus jäisi kaupungin keskeisten työllisyys- ja elinvoimatavoitteiden kannalta rajalliseksi.

Kaupunki hyödyntää perustulokokeiluista saatuja kansallisia ja kansainvälisiä oppeja ensisijaisesti työllisyyspalvelujen kehittämisessä siten, että palvelujen asiakaslähtöisyys ja ennakoitavuus vahvistuvat, taloudellista epävarmuutta vähennetään määräaikaisilla ja kohdennetuilla ratkaisuilla ja työllistymistä tuetaan vaikuttavimmin yhdistämällä taloudellinen turva, osaamisen kehittäminen, työkyvyn tuki ja tiivis työnantajayhteistyö.

Lahden kaupungin hallintosäännön (nro 2026/10) Elinvoiman palvelualuetta koskevien erillisääntöjen 3 §:n mukaan elinvoima- ja hyvinvointilautakunta vastaa mm. työllisyyspalveluista, hyvinvoinnin kehittämisestä sekä terveyden edistämisestä ja osallisuudesta. Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta toteaa, että alueellista perustulokokeilua ei ole realistista käynnistää Lahden kaupungin aloitteesta ilman valtion sitoutumista. Lahden kaupungilla ei ole mahdollista toteuttaa alueellista perustulokokeilua itsenäisesti, koska kokeilu edellyttäisi erillistä lainsäädäntöä, poikkeuksia valtakunnalliseen sosiaaliturvajärjestelmään, perustuslakivaliokunnan käsittelyä sekä valtion rahoituspäätöksiä.

Lahden kaupunki hyödyntää aiemmista perustulokokeiluista saatuja kokemuksia työllisyyspalvelujen sekä kohdennettujen ja määräaikaisten tukimallien kehittämisessä voimassa olevan lainsäädännön puitteissa.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: -

Liitteet

Numero	Otsikko
1	Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ym. aloite

80
Valtuustoaloite: Painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen Lahden lukioissa

934/00.01.01.03/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Osaamisjohtaja Jyrki Rosti, p. 050 5597840

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää antaa vastauksenaan valtuustoaloitteeseen perusteluosassa esitetyn.

Perusteluosa

Kokoomuksen valtuustoryhmä ja 17 muuta valtuutettua jättivät 9.2.2026 seuraavan valtuustoaloitteen:

”Toisen asteen maksuttomuus on nostanut esiin pedagogisia, taloudellisia ja opiskelijoiden hyvinvointiin liittyviä kysymyksiä opetuksen järjestämisessä. Lukion opetussuunnitelmassa korostetaan yksilöllistä tukea, hyvinvointiosaamista ja monipuolisia oppimisstrategioita. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että opetuksessa on mahdollista hyödyntää erilaisia oppimisen välineitä pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tällä hetkellä Lahden lukioissa opetus perustuu pääosin digitaalisiin oppimateriaaleihin, eikä opiskelijoille tarjota mahdollisuutta käyttää painettua oppimateriaalia. Digitaaliset aineistot ovat monessa tilanteessa hyödyllisiä, mutta painetulla materiaalilla on omat pedagogiset vahvuutensa, ja tietyissä oppiaineissa tai tilanteissa se voi olla digimateriaalia tarkoituksenmukaisempi oppimisen väline. Lahdessa on tällä hetkellä mahdollista suorittaa lukio koskematta koulutuksen aikana lainkaan fyysiseen kirjaan.

Tutkimusten mukaan painetusta materiaalista lukeminen voi tukea keskittymistä, syvällistä ymmärtämistä ja kokonaisuuksien hahmottamista. Lukukokemuksen fyysisyys voi helpottaa muistamista ja jäsentämistä verrattuna jatkuvaan ruudulta lukemiseen. Myös lukutaitoon ja oppimiseen liittyvät tutkimukset viittaavat siihen, että paperinen kirja tukee monien oppijoiden oppimisprosessia. Pitkäjänteinen lukeminen vahvistaa myös empatiaja tunnetaitojen kehittymistä.

Lasten ja nuorten hyvinvointia koskevissa kansallisissa suosituksissa on tuotu esiin digitaalisen median käytön vaikutuksia keskittymiseen ja hyvinvointiin. Vaikka suositukset on laadittu nuoremmille ikäryhmille, ne heijastavat laajempaa yhteiskunnallista keskustelua digitaalisten välineiden käytön määrästä ja laadusta sekä tarpeesta tasapainottaa ruutuaikaa muilla oppimisen ja työskentelyn muodoilla myös toisella asteella.

Lahden kaupungin strategia painottaa laadukasta oppimista, opiskelijoiden hyvinvointia, osallisuutta ja vastuullisia ratkaisuja. Näiden tavoitteiden näkökulmasta on perusteltua arvioida, miten oppimateriaalivalinnat tukevat pedagogista laatua, opiskelijoiden jaksamista ja opetuksen monimuotoisuutta.

Oppimateriaalien valintaan liittyy myös taloudellinen näkökulma. Digitaaliset

oppimateriaalit perustuvat usein määräaikaisiin lisensseihin, kun taas painettu oppikirja on kierrätettävissä ja tulee useamman käyttökerran jälkeen kokonaiskustannuksiltaan edullisemmaksi. Peruskoulussa oppikirjojen kierrätys on vakiintunut ja toimiva käytäntö, ja vastaavanlaista mallia on mahdollista hyödyntää myös lukioissa. Painettujen oppikirjojen käyttö ei edellytä, että jokaisella opiskelijalla olisi oma kirja, vaan oppiainekohtainen, rajattu kirjamäärä (esimerkiksi 120–150 kappaletta) mahdollistaa joustavan ja kustannustehokkaan käytön.

Lisäksi oppimateriaalien valinta on osa opettajan pedagogista vapautta. Opettaja tuntee oman oppiaineensa sisällölliset vaatimukset sekä opiskelijaryhmän tarpeet parhaiten, ja tämän asiantuntemuksen hyödyntäminen tukee opetuksen laatua ja vaikuttavuutta. Kyse ei ole digimateriaalien korvaamisesta, vaan vaihtoehtojen mahdollistamisesta pedagogisen harkinnan tueksi.

Edellä mainituin perustein Lahden Kokoomuksen valtuustoryhmä esittää, että kaupunki selvittää:

1. Kuinka monella ja minkä oppiaineiden opettajilla on halukkuutta käyttää painettua oppimateriaalia digimateriaalin sijasta tai sen rinnalla sekä millaisissa opetustilanteissa painettu materiaali koetaan pedagogisesti tarkoituksenmukaiseksi?

2. Onko opiskelijoilla tai opiskelijaryhmillä kiinnostusta tai tarvetta käyttää painettua oppimateriaalia tietyissä oppiaineissa tai jaksoissa, ja miten tämä tukee oppimista ja opiskelijoiden hyvinvointia?

3. Millaisia taloudellisia ja logistisia vaikutuksia painetun, kierrätettävän oppimateriaalin käytöllä olisi verrattuna nykyiseen digitaaliseen käytäntöön, huomioiden oppimateriaalien elinkaarikustannukset, kierrätys sekä rajatut kirjamäärät oppiainetta kohden?

4. Millainen kevyt ja nopea toimintamalli voidaan luoda, jolla opettaja voi pedagogisin perustein hakea lupaa painetun oppimateriaalin tilaamiseen, ja miten päätöksenteko voidaan toteuttaa selkeällä vastuunjaolla ja ilman tarpeetonta hallinnollista viivettä?

Selvitys toteutetaan kaupungin strategian, lukion opetussuunnitelman ja hyvinvointia koskevien suositusten mukaisesti siten, että sen perusteella voidaan tehdä päätös painetun oppimateriaalin käytön mahdollistamisesta lukioissa, ja että selvitys sisältää selkeän ehdotuksen toimintamallista, aikataulusta ja vastuista."

Valtuustoaloitteessa nostetaan esille lukion opetussuunnitelman tavoitteiden toteutumisen saavuttamisen edellytyksinä mahdollisuus hyödyntää erilaisia oppimisen välineitä pedagogisesti tarkoituksenmukaisella tavalla.

Aloitteessa viitataan tutkimuksiin, joiden mukaan painetusta oppimateriaalista lukeminen voi tukea keskittymistä, syvällistä ymmärtämistä ja kokonaisuuksien hahmottamista.

Esille tuodaan myös taloudellinen näkökulma, minkä mukaan painettujen oppikirjojen rajattu määrä (esimerkiksi 120–150 kappaletta) mahdollistaisi joustavan ja kustannustehokkaan käytön perusopetuksen mallin mukaan.

Lisäksi aloitteessa pidetään tärkeänä, että oppimateriaalien valinta on osa opettajan pedagogista vapautta. Opettaja tuntee oppiaineensa sisällölliset vaatimukset sekä opiskelijaryhmän tarpeet parhaiten.

Aloitteen mukaan digimateriaaleja ei olisi tarkoitus korvata, vaan mahdollistaa erilaisia vaihtoehtoja pedagogisen harkinnan tueksi.

Valtuustoaloitteessa pyydetään selvitystä neljään kysymykseen:

1) Kuinka monella ja minkä oppiaineiden opettajilla on halukkuutta käyttää painettua oppimateriaali digimateriaalin sijasta tai sen rinnalla sekä millaisissa opetustilanteissa painettu materiaali koetaan pedagogisesti tarkoituksenmukaiseksi?

2) Onko opiskelijoilla tai opiskelijaryhmillä kiinnostusta tai tarvetta käyttää painettua oppimateriaalia tietyissä oppiaineissa tai jaksoissa, ja miten tämä tukee opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista?

3) Millaisia taloudellisia tai logistisia vaikutuksia painetun, kierrätettävän oppimateriaalin käytöllä olisi verrattuna nykyiseen digitaaliseen käytäntöön, huomioiden oppimateriaalien elinkaarikustannukset, kierrätys sekä rajatut kirjamäärät oppiainetta kohti?

4) Millainen kevyt ja nopea toimintamalli voidaan luoda, jolla opettaja voi pedagogisin perustein hakea lupaa painetun oppimateriaalin tilaamiseen, ja miten päätöksenteko voidaan toteuttaa selkeällä vastuunjaolla ja ilman tarpeetonta hallinnollista viivettä?

Aloitteen mukaan selvitys toteutetaan kaupungin strategian, lukion opetussuunnitelman ja hyvinvointia tukevien suositusten mukaisesti siten, että sen perusteella voidaan tehdä päätös painetun oppimateriaalin käytön mahdollistamisesta lukioissa, ja selvitys sisältää selkeän ehdotuksen toimintamallista, aikataulusta ja vastuista.

Nykytila

Opettajat käyttävät opetuksessaan pääasiassa digitaalista kustannettua materiaalia. Opetuksen tukena käytetään myös mm. monisteita, multimodaalisia materiaaleja (ääni, kuva, videot, noin ¾) sekä vihkotyöskentelyä.

Osa opettajista on tehnyt itse digitaalista opetusmateriaaleja O365-, Google Classroom- tai Moodle -ympäristöihin.

Painettuja oppimateriaaleja on mahdollista saada oppimisen tueksi osassa oppiaineita / opintojaksoja erityisopettajan kautta rajatusti (noin 5 painettua kirjaa / opintojakso).

Opintojaksojen kokeet, kuten myös ylioppilaskokeet tehdään digitaalisessa ympäristössä ja osa tehtävätyypeistä edellyttää digitaalisuutta.

Painetut oppimateriaalit eivät mahdollista esimerkiksi autokorjaavia tehtäviä, videota ja ääntä sekä samanlaista päivittyvyyttä kuin digitaaliset alustat.

Maaliskuussa 2026 Lahden kaupungin lukioiden opettajille ja opiskelijoille tehtiin oppimateriaalikysely valtuustoaloitteen pohjalta. Kyselyjen tulokset ovat liitteissä 2 ja 3.

Opettajien kyselyn yhteenveto

Kyselyn perusteella vain 5 % opettajista kokee, että voisi siirtyä käyttämään pelkästään painettuja oppimateriaaleja.

Selkeästi kannatetuin vaihtoehto on painettujen kirjasarjojen tarjoaminen luokkiin ryhmäkohtaiseen käyttöön. Kirjoja hyödynnettäisiin erityisesti oppituntien aikana.

Paperisten oppimateriaalien suurimmat hyödyt liittyvät teorian opiskeluun ja kertaamiseen. Sen sijaan tehtäväalustoina sekä materiaalien jakamisessa digitaalisille ratkaisuille on selkeä tarve.

Painettujen oppimateriaalien hyöty korostuu erityisesti eriyttämisessä. Niitä pidetään tärkeinä opiskelijoille, joilla on lukemisen haasteita tai heikko kielitaito, mutta myös motivoituneille ja tavoitteellisille opiskelijoille. Nykyinen tarjonta ei täysin vastaa tarvetta.

Paperisten oppimateriaalien keskeiset hyödyt:

- Kokonaisuuksien helpompi hahmottaminen

- Vähäisempi kognitiivinen kuormitus verrattuna tietokoneen näyttöön

- Keskittymisen parantuminen, kun verkkoharhailu ja tekoälyn liiallinen käyttö vähenevät

Mahdollisia käytännön toteutustapoja:

- Kirjojen säilyttäminen luokkien kaapeissa helposti saatavilla

- Painettujen materiaalien käyttö erityisopetuksessa eriyttämisen tukena

Keskeiset haasteet:

- Kustannukset

- Logistiset järjestelyt

- Kahden rinnakkaisen materiaalimuodon hallinnan vaikeus

- Kaikki digitaaliset materiaalit eivät sovellu painettuina käytettäväksi

Opiskelijoiden kyselyn yhteenveto

Opiskelijat kokevat, että painettu oppimateriaali tukee keskittymistä, ymmärtämistä ja muistamista paremmin kuin digitaaliset materiaalit.

Kysyttäessä kumman oppimateriaalin opiskelijat valitsisivat mieluummin, merkittävää eroa ei saatu. Kyselyn perusteella nousee kuitenkin selkeästi esiin tarve painetulle oppimateriaalille digimateriaalin rinnalle. Tämä tarve korostuu erityisesti humanistisissa aineissa. Matematiikassa vastaukset jakautuvat tasan, ja kieliaineissa painetun oppimateriaalin etu on melko pieni.

Opiskelijat toivovat tasapainoa digitaalisten ja painettujen oppimateriaalien käytön välillä.

Aloitekysymys 1

Kyselyn perusteella vain 5 % opettajista voisi siirtyä käyttämään pelkästään painettuja oppimateriaaleja. Painetun oppimateriaalin käytön hyöty nähdään erityisesti teorian opiskelussa ja kertaamisessa sekä eriyttämisessä ylös- ja alaspäin.

Parhaana ratkaisuna esitetään painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen digimateriaalin rinnalla.

Aloitekysymys 2

Opiskelijat kokevat, että painettu oppimateriaali tukee keskittymistä ja ymmärtämistä. Oppimistulosten näkökulmasta ero digitaaliseen materiaaliin verrattuna ei kuitenkaan ole merkittävä.

Opiskelijat toivovat tasapainoa digitaalisen ja painetun oppimateriaalin käytön kesken.

Oppiaineiden välillä on eroja: tarve painetulle materiaalille korostuu erityisesti humanistisissa aineissa.

Aloitekysymys 3

Kyselyiden tulokset ja toimintaympäristön reunaehdot huomioiden siirtyminen pelkästään painettuihin oppimateriaaleihin ei ole mahdollista eikä pedagogisesti perusteltua.

Yksinomaan painettuun materiaaliin siirtyminen olisi jonkin verran kustannustehokkaampaa huomioimatta logistiikkaan liittyviä kustannuksia. Kaikille opiskelijoille tarjottava hybridimalli tuottaisi minimissäänkin merkittäviä lisäkustannuksia.

Tarvittavien oppikirjojen määrää voidaan joillakin opintojaksoilla rajata, mutta se ei ole mahdollista kaikissa aineissa eikä kaikissa opintojaksoissa. Todellinen tarve on

merkittävästi suurempi mitä aloitteessa oli arvioitu, koska lukion toiminta perustuu viiteen periodiin ja osa opintojaksoista sijoittuu periodien yli.

Esimerkiksi englannin ensimmäiselle opintojaksolle tarvitaan yksin Gaudiassa 460 oppikirjaa (moduulit 1 ja 2) ja kolmannelle opintojaksolle 320 oppikirjaa jne.

Painettujen oppikirjojen kokonaismäärä kaikki vuositasot huomioiden olisi noin 1875. Pienimmästä tarpeesta esimerkkinä terveystieto, mihin tarvitaan ensimmäiselle opintojaksolle noin 180 oppikirjaa jne. Painettujen oppikirjojen kokonaismäärä kaikki vuositasot huomioiden olisi noin 445. Näissä luvuissa ei ole vielä huomioitu kaksi kertaa vuodessa ylioppilaskokeisiin valmistautuvien opiskelijoiden vaikutusta.

Puhtaan painetun oppimateriaalin malli tuottaisi myös merkittäviä logistisia haasteita. Mikäli siirryttäisiin pelkästään painettuun oppimateriaaliin, hankittavan oppimateriaalin tarve olisi esimerkiksi yksin Lahden lukio Gaudiassa

karkeasti arvioiden 13 000. Kaikkiin aineisiin ei ole painettua oppimateriaalia saatavilla.

Aloitekysymys 4

Oppimateriaalit tilataan keskitetysti keväisin massahankintana, mikä on kustannustehokkaampaa kuin erillistilaukset. Tilattavien materiaalien tarve selvitetään ja ratkaistaan etukäteen ennen massatilausta.

Opiskelijat ja opettajat vaihtuvat periodeittain eri opintojaksoissa; vain ensimmäisen vuoden aikana on enemmän pysyvyyttä. Tästä syystä yksittäisten opettajien ei ole mahdollista tehdä omia pedagogisia oppimateriaaliratkaisuja, vaan yhteiset periaatteet sovitaan aineryhmittäin.

Mahdollisia toimintamalleja voisivat olla:

a) Painetut oppimateriaalit luokkakohtaisessa käytössä

Painettuja oppimateriaaleja olisi saatavilla opetusryhmille luokkien kaapeissa. Opettaja voisi jakaa materiaalit oppituntien ajaksi. Koska saman opintojakson oppitunteja pidetään lukujärjestysteknisistä syistä samanaikaisesti eri luokkatiloissa, kirjasarjoja tulisi varata useampaan tilaan.

Mallin haasteena on se, että kaikissa luokissa ei ole mahdollisuutta varastointiin. Lisäksi opintojaksoja järjestetään useilla vuositasoilla, jolloin kirjoja jouduttaisiin hakemaan eri luokkatiloista ja palauttamaan käytön jälkeen. Tämä veisi aikaa opetukselta. Luokkatilat eivät myöskään välttämättä sijaitse lähellä toisiaan, sillä opiskelijamäärät ovat suuria ja saman aineen opetusta tapahtuu useissa tiloissa yhtä aikaa.

Kevyempi ja helpommin toteutettavissa versio tästä on, että tarjolla olevien erityisopettajan kautta jaettavien paperisten oppimateriaalien määrää lisätään erityisesti reaaliaineissa, missä hyöty nähtiin kyselyissä merkityksellisimmäksi.

b) Painetut oppimateriaalit kirjastolainauksena

Painettuja oppimateriaaleja olisi opiskelijoiden ja opettajien lainattavissa kirjastoista.

Yhteenveto

Tarve lisätä painetun oppimateriaalin käyttöä digitaalisten materiaalien rinnalle on tunnistettu. Siirtyminen yksinomaan painettuun oppimateriaaliin ei kuitenkaan ole mahdollista, koska digitaalisesta oppimateriaalista ei voida kokonaan luopua.

Painetun oppimateriaalin määrän lisääminen tuottaisi logistisia haasteita, jotka olisivat kohtuullisilla oppikirjamäärillä ratkaistavissa.

Ilman lisämäärärahaa painetun oppimateriaalin tarjonnan lisääminen nykyisessä budjettikehyksessä johtaisi opetustarjonnan supistumiseen ja ryhmäkokojen kasvuun. Mikäli kumpaankin lukioon hankittaisiin kerralla painettuja oppikirjoja

kahteen luokkatilaan niissä aineissa, missä painettua materiaalia on saatavilla, kustannusarvio olisi noin 140 000 €. Yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta Gaudiassa on tarve joissain opintojaksoissa useampaan kuin kahteen yhtäaikaiseen luokkatilaan. Kirjoja käytettäisiin tällöin vain oppitunneilla. Kirjojen uusiminen tulisi ajankohtaiseksi opettajien vaihtaessa oppimateriaalikustantajaa sekä opetussuunnitelman vaihtuessa.

Pienemmälläkin paperisten oppimateriaalien lisäämisellä on merkitystä eriyttämisen näkökulmasta.

Oppimistuloksiin oppimateriaalia enemmän vaikuttaa se, että opettajalla on riittävästi aikaa ohjata ja tukea opiskelijoita opetustilanteessa, mikä edellyttää ryhmäkokojen säilyttämistä kohtuullisina.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lautakunta: kh

Kh: kv

Kv: ote lukiokoulutuspalvelut, Jyrki Rosti

Liitteet

Numero	Otsikko
2	Kokoomuksen valtuustoryhmän ym. valtuustoaloite Painetun oppimateriaalin käytön mahdollistaminen Lahden lukioissa

81
SIIRTO-hankkeen käynnistäminen

3111/00.01.03.01/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kehityspäällikkö Maijastina Setälä, p. 044 482 6747

työllisyysjohtaja Taisto Tuominen, p. 044 482 6976

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päättää SIIRTO-hankkeen käynnistämisestä työllisyyspalveluiden vastuualueella edellyttäen, että Kaakkois-Suomen Elinvoimakeskuksen tekee hankkeelle myönteisen rahoituspäätöksen.

Perusteluosa

Lahden kaupungin elinvoimapalvelut on jättänyt hankehakemuksen Etelä-Suomen ESR+ aluehaku erityistavoite 4.1. Polkuja töihin- rahoitushaussa. Hankkeesta tavoitellaan erittäin haastavassa työllisyyssuhdanteessa uusia keinoja suurten irtisanomis- ja rakennemuutostilanteiden paikalliseen ratkaisuun Lahden työllisyysalueella. Hankkeen toteutusajaksi on haettu 1.9.2026-30.6.2029.

Hankkeen käynnistyminen edellyttää suuren kokonaisbudjetin vuoksi (878 903 euroa, josta kaupungin omarahoitus 25%) myönteistä lautakuntapäätöstä ja tämän jälkeen rahoittajan myönteistä rahoituspäätöstä. Hakemuksen on työllisyyspalveluiden kanssa valmistellut konsulttityönä Mikko Kesä Oy.

Lahti ja muu Päijät-Häme on joutunut sopeutumaan useamman eri teollisuudenalan kriiseihin peräkkäin ja samanaikaisesti viimeisten vuosien aikana. Yleensä rakennemuutokset tapahtuvat ja ovat tapahtuneet heikossa suhdannetilanteessa. Tämä vaikeuttaa työntekijöiden uudelleen työllistymistä ja lisää entisestään kireää kilpailua työpaikoista. Tästä seuraa pitkäaikaistyöttömyyden kasvua ja muuttumista rakenteelliseksi.

Erillisten rakennemuutosrahojen niukkuudesta, uudelleen koulutusmahdollisuuksien rajaamisesta sekä julkisten työvoimapalveluiden vastuun siirrosta kunnille on syntynyt uudenlaista tarvetta kehittää uusia entistä vaikuttavampia palveluita, jotka johtavat työntekijöiden nopeaan uudelleen työllistymiseen. Tarve on luoda palvelumalli, jossa voidaan mahdollisimman nopeasti allokoida resursseja isojen irtisanomistilanteiden synnyttämiin lisätarpeisiin sekä tarjota nopeaa, suoraviivaista ja vaikuttavaa työllistymisen tukea ja apua irtisanottaville. Samalla on tarve ratkaista isoihin investointeihin liittyviä työvoimatarpeita.

Hankkeen positiiviset yritysvaikutukset edistävät rakennemuutostilanteissa työvoimaresurssien tehokasta uudelleen suuntaamista kasvualoille. Tämä mahdollistaa vapautuvan osaamispääoman pohjalle rakentuvaa uutta liiketoimintaa alueelle. Hanke on varsin ajankohtainen esimerkiksi alueen huonekalualan meneillään olevan rakennemuutoksen vuoksi. Vuosien 2025-2026 aikana kolme merkittävää huonekalualan yritystä on lopettanut toiminnan: Novart, Indoor group ja Woodio. Hankkeen toimenpiteet eivät kuitenkaan rajautuisi

pelkästään yhteen yritykseen tai tilanteeseen, vaan hankkeeseen otetaan laajasti asiakkuuteen vastaavan tilanteen kohdanneita tai hankeaikana kohtaavia Lahden alueen yrityksistä irtisanottavia henkilöitä.

Näyttöä hankkeen tarpeesta työllisyyspalvelujen asiakastyön kannalta on myös kertynyt: työllisyyspalveluissa oli vuoden 2025 aikana keskimäärin 10-15 uutta muutosturvatapausta joka kuukausi. Tavoitteena SIIRTO-hankkeessa on palvella 300 työnhakijaa, joista 85 % uudelleen työllistyisi uudelleen. Hankkeen on tarkoitus tavoittaa työllistävän yhteistyön tiimoilta 200 yritystä.

Hankkeen työsuunnitelma toteutuu kolmen työpaketin kautta:

Työpaketti 1 pitää sisällään työnhakijoiden uudelleen työllistämisen ja yritysten rekrytointipalvelun eli asiakastyö ja tätä tukevat-palvelut (jobhuting). Tässä työpaketissa toteutetaan myös työnhakupilotointi.

Työpaketti 2 sisältää suurten irtisanomistilanteiden (Siirto) toimintamallin kehittämisen pysyväksi toimintatavaksi Lahteen ja Päijät-Hämeeseen.

Työpaketti 3 pitää sisällään hankehallinnon, joka sisältää hanketyön kokonaisjohtamisen ja koordinoinnin, ohjausryhmätyöskentelyn, hankkeen toimintamallin ja tulosten jatkuvan seurannan ja arvioinnin sekä viestinnän.

Hankkeen uutuus- ja lisäarvo perustuvat uusien suoraviivaisten toimintatapojen kehittämiseen irtisanottavien henkilöiden uudelleen työllistymiseksi ja olemassa olevan palveluvalikoiman täydentämiseen.

Hankesuunnitelman tueksi on tunnistettu hyviä käytäntöjä myös kahdesta Lahden kaupungin käynnissä olevasta hankkeesta. International Work Lahti – hankkeessa

on kehitetty vaikuttavaa suoraa yritysyhteistyötä, josta on opittavaa Siirto-hankkeessa. Totta- hanke puolestaan rakentaa mm. ennakoivaa toimintamallia työkykyhaasteiden tunnistamiseen. Ennakoivan toimintamallin kehittäminen on myös Siirto-hankkeen tavoitteena, ja Totta!-oppeja voidaankin hyödyntää tässä työssä.

Hankkeen kokonaisbudjetti on 878 903 euroa, josta n. 630 000 ohjautuu hankkeeseen palkattavan neljän työntekijän palkkakustannuksiin. Hankkeeseen rekrytoidaan projektipäällikkö- ja koordinaattori sekä kaksi yrityskoordinaattoria.

Budjetin osalta on tärkeää päätöstä tehdessä huomioitava, että hankkeessa tulee käyttää rahoittajan määräämänä nk. palkkojen yksikkökustannusmallia. Kyseisessä mallissa hankepäätöksellä määritellään yksikkökustannusten taso, joka lainsäädännön mukaan perustuu hakemuksen jättämistä edeltävään palkkatasoon. Tämä tarkoittaa hanketoteuttajalle sitä, että palkkojen yksikkökustannusmalli ei huomioi hankkeen aikana tapahtuvia työehtosopimuksen mukaisia yleis- ja järjestelyeräkorotuksia ja 2) yksikkökustannusmallin tuntihinnan laskentaperusteena käytetään 1720 tuntia vuodessa.

Kun projektissa työskentelevällä kokoaikaisella henkilöllä kertyy vuosilomapäiviä, ei 1720 työtuntia täyty kokonaan vuoden aikana (loma-aikaa ei lasketa sisään tuohon 1720 tuntiin). Tämä johtaa siihen, että osa projektitunneista ao. vuonna jää tekemättä ja niitä vastaava avustus myös saamatta.

Edellä mainitut seikat johtavat toteuttajan omarahoitusosuuden kasvuun 1) ja 2) kohtia vastaavasti. Elinvoiman palvelualue on ottanut tämän huomioon päättäessään hakea hanketta.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote Maijastina Setälä, Taisto Tuominen ja Miikka Venäläinen

82

IWL- ja TOTTA!-hankkeiden ajankohtaiset

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

kehityspäällikkö Maijastina Setälä, p. 044 482 6747

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee tiedoksi saamansa ajankohtaiskatsauksen International Work Lahti- ja TOTTA!-hankkeiden etenemisestä.

Perusteluosa

Liitteenä kattava esitysmateriaali hankkeiden tämän hetkisestä vaikuttavuudesta ja kehitetyistä toimintamalleista. Hankkeet päättyvät vuonna 2026: TOTTA! 10/2026 ja International Work Lahti 12/26.

Hankkeet ovat tuottaneet kunnallisen työllisyydenhoidon rakenteisiin vietävissä olevia malleja: TOTTA! on kehittänyt osatyökykyisten työnhakijoiden työkykyselvittelyn mallin yksityisen terveystoimijan kanssa pilotoiden. Malli pitää sisällään toiminnallisen työkyvyn mittariston pilotoinnin työllisyyspalveluiden Ympäristöpajalla. Toiminnallista työkyvyn arviointia on testattu myös HVA:n kanssa. Totta!-työskentelymalli kiinnostaa laajemmin soste-monialaisen työllistämisen toimijoiden kansallisissa verkostoissa työkykytiimimallin ja työpajaperustaisen toiminnallisen työkyvyn mittariston kehittämisen vuoksi.

International Work Lahti on rakentanut tehokkaan vieraskielisten työllistämisen edistämisen toimintamallin, joka perustuu suoriin mittaviin yrityskontakteihin ja yritysten hr/rekrytointiosastojen kanssa tehtyyn tarveperustaiseen rekrytointityöskentelyyn sekä hankkeen valmentajien, hankkeen tuottaman työpaikkakohtaisen kielituen ja yrityskoordinaattorien saumattomaan tiimitoimintamalliin. Yritystoiminnan perustamisen alkuvaiheen tuki vieraskielisille on niin ikään ollut merkittävä osa hankkeen toimintamallia. Hanke on myös tuoreimpana pilottinaan avannut lahtelaisille vieraskielisille työttömille kausityön ja pysyvän työllistymisen reittejä Lappiin ja Norjaan, jotka kanavat ovat hyödynnettävissä halukkaille työnhakijoille laajemminkin.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

Numero	Otsikko
3	IWL ajankohtaiset 10.6 ELHY
4	TOTTA! Ajankohtaiset 10.6 ELHY

83
Lähetekeskustelu työllisyyspalvelujen vuosiavustuksista välityömarkkinatoimijoille

283/14.00.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

työllisyysjohtaja Taisto Tuominen, puh. 044 482 6976

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta merkitsee lähetekeskustelun tiedoksi.

Perusteluosa

TE-uudistuksen jälkeen vuonna 2025 työllisyyspalvelut lähti nopeassa tahdissa kehittämään palvelusuunnitelman mukaisesti omaa lakisääteisiä avustuksia täydentävää avustuskokonaisuuttaan. Tässä yhteydessä kehitettiin vuoropuhelussa alueen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa uusi vuosiavustus. Elinvoima- ja työllisyysjaosto päätti uuden välityömarkkinoille suunnatun vuosiavustuksen ehdoista kokouksessaan 12.5.2025/§50. Vuosiavustus oli haussa ensimmäistä kertaa syyskuussa 2025 ja elinvoima- ja hyvinvointilautakunta päätti sen saajista kokouksessaan 14.10.2025/§37. Avustusta myönnettiin kyseisellä päätöksellä alun perin 17 yhdistykselle yhteensä 64 henkilön työllistämiseen. Myöntöpäätöksen jälkeen kaksi toimijaa ilmoitti, etteivät ota avustusta vastaan. Kesäkuun alkuun 2026

mennessä kaikki 15 avustuksen vastaanottanutta toimijaa on palkannut ehtojen mukaisesti yhteensä 58 henkilöä vuoden työsuhteisiin.

Välityömarkkinatoimijoiden vuosiavustus rakennettiin osin tulosperusteiseksi ja siinä on kaksi erilaista kannustavaa tulospalkkiomallia. Yhdistys saa pitää myönnetyn avustussumman, mikäli työllistetty saa toisen, vähintään 12 kuukautta kestävän työn jakson aikana tai yhdistys voi saada tulospalkkiota, mikäli työllistetty saa työjakson päätyttyä kuukauden sisällä uuden, vähintään 12 kuukautta kestävän työsuhteen. Lisäksi vaikuttavuutta on pyritty lisäämään määrittelemällä, että mikäli edellisinä vuosina avustuksella palkatuista työttömänä on tarkasteluhetkellä (3 kuukautta työsuhteen päättymisestä) enemmän kuin 50 %, vuosiavustusta ei myönnetä avustuksen saajalle uudelleen. Myöntöperusteissa on todettu, että tätä vaikuttavuutta voidaan tarkastella työjaksojen keston vuoksi aikaisintaan vuoden 2027 aikana.

Koska vuosiavustus on uusi, työllisyyspalvelut on halunnut aktiivisesti saada sen toimivuudesta palautetta yhdistyskentältä. Työllisyyspalvelut oli huhtikuussa mukana yhdistyksille järjestetyssä keskustelutilaisuudessa, jossa esiteltiin ja keskusteltiin nykyisen vuosiavustusmallin ehdoista ja toimivuudesta. Tilaisuudessa oli mukana sekä avustusta saaneita että muita yhdistyksiä. Lisäksi vuosiavustusta saaneille yhdistyksille toimitettiin toukokuussa 2026 kysely, jossa pyydettiin palautetta nyt käynnissä olevan avustuskauden kokemuksista. Palaute oli pääsääntöisesti positiivista ja vuosiavustus koettiin hyvänä mahdollisuutena toteuttaa työsuhteita yhdistysten tehtävissä. Kiitosta saatiin yleisesti avustuksen käyttöönotosta, avustuksen käytön helppoudesta ja pitkästä tukijaksosta henkilöä kohden. Kehittämistä ja muutoksia toivottiin mm. avustuksen suuruuteen sekä vaikuttavuustavoitteisiin, jotka koettiin liian korkeiksi asiakaskohderyhmään nähden.

Nyt samaan aikaan, kun työllisyyspalvelut valmistautuu mahdolliseen uuteen vuosiavustuksen hakukierrokseen, Työ- ja elinkeinoministeriö on laittanut lausunnolle ehdotuksen uudesta työllisyyspoliittisesta tuesta yhdistyksille ja säätiöille. Läpi mennessään tuki vaatisi työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamista ja olisi työvoimaviranomaisille uusi tehtävä. Rahoitus tulisi valtionosuuksina kunnille, mutta valtakunnan tasolla tähän on ajateltu kohdentaa vain 13 miljoonaa euroa. Tuki olisi melko samanlainen kuin aiemmin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukainen työvoimapoliittinen avustus ns. TYPO-avustus, joka kohdentui erilaisiin työllisyyttä edistäviin hankkeisiin. Myös tämä uusi tuki tulisi kohdentaa työllisyysalueen kehittämän arvioinnin ja sääntöjen mukaisesti yhdistysten ja säätiöiden toteuttamaan hanketoimintaan. Työvoimaviranomaisen tulisi itse luoda tuelle omat tarkemmat rajaukset ja myöntöperusteet.

Vertailu

Nämä kaksi avustusta kohdentuvat molemmat toteutuessaan yhdistyskentälle ja työllistämistoimintaan. Molemmat avustukset vaativat viranomaiselta erillisen avustusprosessin kehittämistä, maksatusta ja seurantaa. Vuosiavustus kohdentuu suoraan henkilön palkkauskustannuksiin, kun taas työllisyyspoliittinen tuki kohdentuisi lakiehdotuksen mukaan enintään kolmen vuoden ajan hanketoimintaan eli käytännössä työllistämistoimintaan. Hallituksen esitys uudesta tuesta kohdentuu kenties selkeämmin pidempään työttömänä olleisiin henkilöihin kuin mitä kaupungin vuosiavustuksella on palkattu. Näin ollen, vaikka molemmat kohdentuvat yhdistyskentälle, jossain määrin kohteena olisi kuitenkin eripainotteiset kohderyhmät.

Tällä hetkellä lakiluonnos uudesta työllisyyspoliittisesta avustuksesta pitää sisällään rajoittavan ehdon sille, että avustusta ei voida myöntää eikä sitä voi käyttää toimintaan, johon on päällekkäinen rahoitus. Lausunnossa pyydämme lain säätäjää

kiinnittämään tähän huomiota ja määrittelemään tarkemmin, mitä päällekkäisellä toiminnalla tarkoitetaan. Mikäli tarkennusta lakiin ei tule on mahdollista, että niille yhdistystoimijoille, joille on myönnetty ja maksettu yhdistysten vuosiavustusta ei voida myöntää uutta työllisyyspoliittista avustusta niin kauan, kun vuosiavustuksella rekrytoidut työsuhteet ovat voimassa.

Ehdotus

Koska kaupungin oma välityömarkkinoiden vuosiavustus on toiminut vasta vähän aikaa eikä sen vaikuttavuudesta työllistämisen edistämisen osalta voida vielä tehdä johtopäätöksiä, työllisyyspalvelut ehdottaa, että jatkamme välityömarkkinoiden vuosiavustuksen valmistelua syksyn 2026 haun toteuttamiseksi kehittäen avustusta edelleen huomioiden erityisesti uusi mahdollinen työllisyyspoliittinen tuki. Vuosiavustuksen myöntöperusteet, kohderyhmä, haettavissa oleva määräraha ja muut ehdot tullaan käsittelemään erikseen elinvoima- ja hyvinvointilautakunnassa ennen haun avaamista.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

84
Lausunto: Työllisyyspoliittinen tuki yhdistyksille ja säätiöille

2850/03.00.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

työllisyysjohtaja Taisto Tuominen, puh. 044 482 6976

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta käy lähetekeskustelun lausuntoluonnoksesta.

Elinvoima- ja hyvinvointilautakunta merkitsee tiedoksi työ- ja elinkeinoministeriölle liitteessä esitetyn lausunnon luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta.

Samalla lautakunta tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt Lahden työllisyysaluetta antamaan lausuntonsa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työvoimapalvelujen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta. Esityksessä ehdotetaan uutta työvoimapalvelutehtävää työvoimaviranomaiselle.

Esityksen tavoitteena on parantaa pitkään työttömänä olleiden työllistymistä pidemmällä aikavälillä. Tavoitteena on, että suurin osa tuettavaan toimintaan osallistuneista työttömistä siirtyisi työllistymispolullaan eteenpäin ja työllistyisi avoimille työmarkkinoille.

Esityksessä ehdotetaan työvoimaviranomaiselle uutta tehtävää myöntää yhdistyksille ja säätiöille rahoitusta pitkään työttömänä olleille kohdennettavaan toimintaan. Myönnettävää rahoitusta kutsutaan ehdotuksessa työllisyyspoliittiseksi tueksi.

Työvoimaviranomainen myöntäisi tuen hankkeisiin, joissa toteutettava toiminta parantaisi työttömän työnhakijan työnhaun ja työllistymisen yleisiä edellytyksiä. Hankkeissa toteutettavaa toimintaa ei luettaisi työvoimapalveluksi.

Tuettavan toiminnan sisällöstä ei säädettäisi tarkkaan, vaan työvoimaviranomainen määrittelisi sisällön julkaisemassaan hakuilmoituksessa. Tuen myöntämiselle ehdotetaan kuitenkin rajoituksia eli tukea ei myönnettäisi mm. taloudelliseen toimintaan, julkisiin työvoimapalveluihin tai muuhun toimintaan, jonka kunta on velvollinen järjestämään, investointeihin tai kehittämistoimintaan.

Toimintaan osallistuminen olisi työttömälle työnhakijalle tietyin edellytyksin velvoittavaa. Tuettavaan toimintaan osallistuminen ei vaikuta kunnan maksuosuuteen työttömyysturvan rahoituksessa eikä esityksellä ole tarkoitus muuttaa nykyistä rahoitusmallia.

Lahden kaupungin hallintosäännön elinvoiman palvelualuetta koskevan toimivaltataulukon mukaisesti vastuualuejohtaja vastaa vastuualuetta koskeviin lausuntopyyntöihin. Lausunto pyydetään antamaan lausuntopalveluun viimeistään 12.6.2026. Käydään lähetekeskustelu liitteenä olevasta lausuntoluonnoksesta. Lausuntopyyntö ja materiaalit löytyvät Lausuntopalvelusta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Lausuntopalvelu.fi -palveluun toimitettavaksi

Liitteet

Numero	Otsikko
5	Lausuntoluonnos: Työllisyyspoliittinen tuki yhdistyksille ja säätiöille

85
Liikuntapalveluiden vuosiavustusten 2026 täydentäminen

1303/02.02.00.00/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

liikuntajohtaja Aleksi Nyström, p. 044 483 1794

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Lautakunta päättää myöntää vuosiavustusta Vesisamoilijat ry:lle 500 €.

Samalla lautakunta valtuuttaa talouspalvelut laittamaan avustuksen maksuun päätöksen mukaisesti. Avustus maksetaan päätöksen saatua lainvoiman.

Perusteluosa

Tällä päätöksellä täydennetään lautakunnan edellistä avustuspäätöstä 29.5.2026 § 62, josta oli jäänyt yksi yhdistys virheellisesti pois.

Liikunnan vuosiavustuksella tuetaan toimintaa, joka edistää liikkumista, fyysistä aktiivisuutta ja hyvinvointia sekä vahvistaa asukkaiden mahdollisuuksia harrastaa

liikuntaa. Avustuksen tavoitteena on lisätä liikkumista eri väestöryhmissä, tukea aktiivista ja terveellistä elämäntapaa sekä edistää yhteisöllisyyttä. Avustuksella voidaan tukea esimerkiksi liikunta- ja urheiluseurojen harjoittamaa jatkuvaluonteista harrastus- ja seuratoimintaa, ohjattua ja omaehtoista liikuntaa, liikunnallisia tapahtumia sekä muuta liikkumista edistävää toimintaa.

Avustushaku

Avustushausta kerrottiin kaupungin lahti.fi/avustukset -verkkosivuilla. Vuosiavustusten hakuaika oli keväällä 2.–31.3.2026 klo 15 mennessä.

Avustushakemukset vastaanotettiin ja käsiteltiin sähköisen järjestelmän kautta. Lahti-Piste avusti tarvittaessa. Hakuajan jälkeen jätettyjä hakemuksia ei otettu huomioon.

Hakemuksen liitteitä sai tarvittaessa täydentää hakuajan päätyttyä. Sähköistä hakemusta täydentävät jälkikäteen toimitettavat liitteet toimitettiin Lahti-Pisteeseen tai sähköpostitse lahtipiste@lahti.fi viimeistään 10.4.2026.

Vuosiavustus on koko toimintavuodelle tarkoitettu määräraha. Haun yhteydessä tuli selvittää edellisen vuoden avustuksen käyttö, mikäli avustuksen suuruus on ollut 5000 € tai enemmän. Avustuksen käyttöselvitys tehtiin yhdistyksen viimeisimpien vahvistettujen tilinpäätös- ja toimintatietojen avulla. Avustushakemuksen voi täyttää vain yhdistyksen tai yhteisön nimenkirjoitusoikeuden omaava henkilö.

Hakija kannustettiin tutustumaan tarkoin hakemuslomakkeen yksityiskohtaisiin ohjeisiin sekä elinvoiman palvelualueen yleiseen avustussääntöön.

Hakukelpoisuus

Liikunnan vuosiavustusta voi hakea lahtelainen liikunta- ja urheiluseura,

- jonka toiminnan tulee kohdistua Lahteen ja lahtelaisten terveyttä, hyvinvointia ja osallisuutta edistävään toimintaan
- joka täyttää avustuskelpoisuuden ehdot ja toimintaan sisältyy liikuntapalveluiden arvioimana riittävässä laajuudessa liikunta- ja urheilutoimintaa
- joka on ilmoittanut vuosiavustuksen hakemisen yhteydessä tarvittavat tiedot
- jolla avustusta myönnettävän vuoden alussa on vähintään yksi vuosi aktiivista toimintaa rekisteröimispäätöksen allekirjoituspäiväyksestä lukien
- joka on voittoa tuottamaton ja toiminta on eettisesti ja moraalisesti hyväksyttävää

Arviointi ja pisteytys

Avustushakemuksia arvioidaan elinvoiman palvelualueen yleisen arviointikriteeristön mukaan sekä seuraavien kriteereiden pohjalta: toiminnan konkreettiset ja realistiset liikunnan edistämiseen liittyvät tavoitteet ja toimintasuunnitelma, yhteistyö muiden toimijoiden kanssa sekä vaikuttavuuden arviointi ja näkyvyys hakijan omissa kanavissa.

Avustuksen suuruutta arvioidaan seuraavin painotuksin:

- Aktiivisesti ja säännöllisesti seurassa liikuntaa ja urheilua harrastavien lasten ja nuorten (alle 18 v.) määrä 50 %
- Aktiivisesti ja säännöllisesti seurassa liikuntaa ja urheilua harrastavien kaiken ikäisten määrä 25 %
- Seuran erityiset toimenpiteet lahtelaisten liikkumattomuuden vähentämiseksi eri ikäryhmissä 25 %

Liikuntapalvelujen vuosiavustus 2026-yhteenveto ja jäsenmäärävertailut on tallennettu lautakunnan kokouksen tiedostoihin CloudMeetingiin.

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimus

Toimenpiteet

Ote avustuksen hakija, laskutustiimi

86

Tiedoksi merkittävät asiat

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

Tiedoksi tuodaan seuraavat asiat:

- Lautakunnan alaisten viranhaltijoiden viranhaltijapäätökset ajalta 14.5.2026-3.6.2026

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-

Liitteet

Numero	Otsikko
6	VH-päätösluettelo 14.5.2026-3.6.2026

87
Muut asiat

Päätös

Esittelijä

elinvoimajohtaja Laavi Elina

Päätösehdotus

Lautakunta merkitsee asiat tiedoksi.

Perusteluosa

- keskustelu lautakunnan käytänteistä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

-